KELEIVIŲ TEISĖS

Šioje faktų suvestinėje paaiškinamos ES keleivių teisės – bendrosios taisyklės, kuriomis apsaugomi oro, geležinkelių, laivų, miesto ir tolimojo susisiekimo autobusų keleiviai visoje ES. Čia pateikiamos pagrindinės kiekvienos transporto rūšies teisės: informavimas, pagalba, kompensavimas ir vienodos galimybės riboto judumo keleiviams. Aprašomi vykstantys teisėkūros pokyčiai, įskaitant pasiūlymus dėl kelionių daugiarūšiu transportu ir vykdymo užtikrinimo, ir apibrėžiamas Parlamento vaidmuo formuojant ir stiprinant šių teisių apsaugą.

TEISINIS PAGRINDAS

— Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV) 91 straipsnio 1 dalis ir 100 straipsnio 2 dalis.

TIKSLAI

ES yra vienintelis pasaulio regionas, kuriame keleiviai, keliaujantys lėktuvu, traukiniu, laivu ar autobusu, yra apsaugoti išsamiu teisių rinkiniu. Pastaraisiais dešimtmečiais kelionių Europoje padaugėjo, be to, ES nustatė bendras taisykles, kuriomis siekiama apsaugoti keleivius ir išvengti skirtingų nacionalinių taisyklių įvairovės. Šios teisės grindžiamos trimis pagrindiniais principais: vienodas požiūris nediskriminuojant, aiški ir laiku teikiama informacija ir prireikus tinkama pagalba. Su keleivių teisėmis susijusiais ES teisės aktais siekiama užtikrinti būtiniausią ir suderintą visų rūšių transporto keleivių apsaugą, kad būtų sudarytos geresnės judumo sąlygos ir skatinama naudotis viešuoju transportu.

LAIMĖJIMAI

ES per daugelį metų sukūrė taisyklių sistemą, skirtą visų rūšių transporto keleivių apsaugai užtikrinti. Šios taisyklės rengiamos remiantis ankstesniais vartotojų apsaugos teisės aktais[1] ir kelionių paketams taikomais teisės aktais[2], galiojančiomis tarptautinėmis konvencijomis[3], Pagrindinių teisių chartija ir atitinkamomis nacionalinėmis nuostatomis. Tačiau taikyti šiuos teisės aktus sunku, todėl dažnai kreipiamasi į teismus. ES Teisingumo Teismas (ESTT) atlieka labai svarbų vaidmenį aiškinant galiojančias taisykles.

---

[1]Įskaitant Direktyvą 93/13/EEB dėl nesąžiningų sąlygų sutartyse su vartotojais, Direktyvą 2005/29/EB dėl nesąžiningos įmonių komercinės veiklos vartotojų atžvilgiu vidaus rinkoje, Reglamentą (EB) Nr. 2006/2004 dėl bendradarbiavimo vartotojų apsaugos srityje ir Direktyvą 2011/83/ES dėl vartotojų teisių.

[2]Direktyva 90/314/EEB dėl kelionių, atostogų ir organizuotų išvykų paketų. Šį teisės aktą (ir atitinkamas Reglamento (EB) Nr. 2006/2004 ir Direktyvos 2011/83/ES nuostatas) nuo 2018 m. liepos 1 d. pakeitė nauja direktyva, kuria atsižvelgiama į tai, kad nuo šiol internetui tenka itin svarbus vaidmuo kelionių paketų pardavimo srityje (2015 m. lapkričio 25 d. Direktyva (ES) 2015/2302).

[3]Vežėjų atsakomybės nelaimingų atsitikimų atveju tvarka suderinta su atitinkamomis tarptautinėmis konvencijomis: Monrealio konvencija, susijusia su oro transportu (Reglamentu (EB) Nr. 889/2002 ji perkelta į ES teisę ir jos taikymo sritis išplėsta, įtraukiant nacionalinius skrydžius), Atėnų konvencija, susijusia su vežimu jūra (Reglamentu (EB) Nr. 392/2009 atitinkamos nuostatos perkeltos į ES teisę ir jų taikymo sritis išplėsta, įtraukiant nacionalinį transportą), Tarptautinio vežimo geležinkeliais sutartimi (Reglamentu (EB) Nr. 1371/2007 atitinkamos nuostatos perkeltos į ES teisę ir jų taikymo sritis išplėsta, įtraukiant nacionalinį transportą). Tais atvejais, kai šios konvencijos (sutartys) netaikomos arba neperkeltos į ES teisę, taikomos atitinkamos nacionalinės nuostatos (vežimas tolimojo susisiekimo ir miesto autobusais ir vežimas vidaus vandenų keliais).

Šiomis taisyklėmis nustatomos visos pagrindinės teisės, bendros visų rūšių transportui: nediskriminavimas, speciali asmenų su negalia ar riboto judumo asmenų apsauga[4], keleivių informavimas, nacionalinės vykdymo užtikrinimo įstaigos ir skundų nagrinėjimo sistemos.

A. Oro transportas: 2004 m. reglamentas dėl oro transporto keleivių teisių (Reglamentas (EB) Nr. 261/2004) ir 2006 m. reglamentas dėl neįgalių asmenų ir ribotos judėsenos asmenų teisių keliaujant oru (Reglamentas (EB) Nr. 1107/2006).

Dėl Reglamento (EB) Nr. 261/2004 kyla daug ginčų; jo taikymas buvo aiškinamas daugelyje teismų sprendimų[5].

Atsisakymas vežti[6]:

— Vežėjas visų pirma turi ieškoti savanorių, kurie atsisakytų rezervacijos, ir jiems mainais pasiūloma: i) kompensacija, dėl kurios laisvai deramasi, ir ii) pasirinkti – per septynias dienas atgauti sumokėtą sumą (ir prireikus nemokamai skristi į pradinę išvykimo vietą) arba kuo greičiau ar tarpusavyje sutartą vėlesnę dieną vykti kitu maršrutu arba tęsti kelionę.

— Keleiviams, kuriuos be jų sutikimo atsisakoma vežti, turi būti pasiūlyta: i) pagalba (maistas, telefono skambučiai ir prireikus nakvynė), ii) pasirinkti – per septynias dienas atgauti sumokėtą sumą (ir prireikus nemokamai skristi į pradinę išvykimo vietą) arba kuo greičiau ar tarpusavyje sutartą vėlesnę dieną vykti kitu maršrutu arba tęsti kelionę, ir iii) iš karto gauti kompensaciją, kuri nustatoma taip:

1 500 km ar trumpesnio atstumo skrydžiai	**1 500–3 500 km atstumo skrydžiai 1 500 km ar ilgesnio atstumo skrydžiai ES**	**3 500 km ar ilgesnio atstumo skrydžiai**
250 EUR (125 EUR, jeigu vykstama kitu maršrutu, vėluojant atvykti į jų galutinę paskirties vietą mažiau negu 2 valandas)	400 EUR (200 EUR, jeigu vykstama kitu maršrutu, vėluojant atvykti į jų galutinę paskirties vietą mažiau negu 3 valandas)	600 EUR (300 EUR, jeigu vykstama kitu maršrutu, vėluojant atvykti į jų galutinę paskirties vietą mažiau negu 4 valandas)

Atšaukimas:

— teikiama pagalba (prireikus maistas, telefono skambučiai ir nakvynė)[7];

— suteikiama galimybė rinktis: i) per septynias dienas atgauti sumokėtą sumą (ir prireikus nemokamai skristi į pradinę išvykimo vietą) arba ii) kuo greičiau arba tarpusavyje sutartą vėlesnę dieną vykti kitu maršrutu arba tęsti kelionę;

[4]Pavyzdžiui, jie, nepatirdami papildomų išlaidų, turėtų, gauti tinkamą pagalbą, jeigu vežėjui buvo iš anksto suteikta informacija
[5]2013 m. kovo mėn. Komisija pasiūlė patikslinti šias taisykles (ypač geriau apibrėžti sąvoką „ypatingos aplinkybės“), kad jas būtų lengviau taikyti. Pasiūlymas vis dar svarstomas. Pirmasis svarstymas Parlamente įvyko 2014 m. vasario 5 d. (OL C 93, 2017 3 24, p. 336). Kol kas Komisija patvirtino galiojančių taisyklių aiškinimą remdamasi 2016 m. birželio 10 d. teismų praktika.
[6]atsisakymas vežti – tai atsisakymas priimti skristi keleivius, nors jie atvyko registruotis Reglamento (EB) Nr. 261/2004 3 straipsnio 2 dalyje nustatyta tvarka, išskyrus atvejus, kai yra pagrįstų priežasčių atsisakyti juos vežti, pavyzdžiui sveikatos, saugos ar saugumo sumetimais arba dėl nepakankamų kelionės dokumentų.
[7]ESTT nusprendė, kad ši pagalba turi būti teikiama neatsižvelgiant į atšaukimo priežastį ir netaikant jokio laiko ar piniginio apribojimo, išskyrus apribojimą, kad kompensuojamos tik keleivio faktiškai patirtos išlaidos.

— iš karto sumokama kompensacija, pavyzdžiui, atsisakymo vežti atvejais, nebent keleiviui iš anksto pranešta apie skrydžio atšaukimą[8] arba yra susidariusios ypatingos aplinkybės[9].

Vėlavimas:

toliau nurodytos keleivių teisės susijusios su skrydžio atidėjimu ne mažiau kaip i) dviem valandoms, kai skrydžių atstumas yra iki 1 500 km, ii) trims valandoms, kai skrydžių atstumas – 1 500–3 500 km ir ES vidaus skrydžių, kurių atstumas didesnis kaip 1 500 km, ir iii) keturioms valandoms, kai skrydžių atstumas didesnis kaip 3 500 km.

— teikiama pagalba (maistas, telefono skambučiai ir nakvynė, jei reikia);

— jeigu skrydžiai atidedami trims valandoms ar ilgiau, keleiviui siūloma per septynias dienas atgauti sumokėtą sumą (ir prireikus nemokamai skristi į pradinę išvykimo vietą) ir siūloma kompensacija kaip atšaukimo atveju[10].

— 2009 m. *Sturgeon* prieš *Condor Flugdienst GmbH* byloje ESTT išaiškino ir išplėtė teisę į kompensaciją už trijų ar daugiau valandų vėlavimą.

Perkėlimas į aukštesnę arba žemesnę klasę:

— jei vežėjas perkelia keleivį į aukštesnę klasę, jis negali reikalauti jokio papildomo mokesčio;

— jei vežėjas perkelia keleivį į žemesnę klasę, jis per septynias dienas grąžina: i) 30 proc. bilieto kainos, kai skrydžių atstumas yra iki 1 500 km; ii) 50 proc. bilieto kainos, kai skrydžių atstumas – 1 500–3 500 km ir ES vidaus skrydžių, kurių atstumas didesnis kaip1 500 km, arba iii) 75 proc. bilieto kainos, kai skrydžių atstumas didesnis kaip 3 500 km.

Asmenys su negalia ir riboto judumo asmenys

Asmenims su negalia ir riboto judumo asmenims ir juos lydintiems asmenims laipinant visuomet teikiama pirmenybė. Jeigu atsisakoma vežti, skrydis atšaukiamas arba atidedamas, neatsižvelgiant į atidėjimo trukmę, riboto judumo keleiviams visuomet suteikiama pagalba (prireikus maistas, telefono skambučiai ir nakvynė).

2013 m. kovo mėn. Komisija pateikė pasiūlymą, kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (EB) Nr. 261/2004, siekdama toliau stiprinti ES taisyklių vykdymą pabrėžiant pagrindinius principus ir konkrečiai nenurodytas keleivių teises, dėl kurių kilo daug oro transporto bendrovių ir keleivių ginčų. 2014 m. vasario 5 d. Parlamentas priėmė savo poziciją per pirmąjį svarstymą. Taryboje pasiūlymas dėl oro transporto keleivių teisių 2015 m. buvo užlaikytas, o pažangai dar labiau sutrukdė COVID-19 pandemija. 2024 m. gruodžio 5 d. Taryba atnaujino diskusijas siekdama priimti bendrą požiūrį, tačiau galiausiai nusprendė užbaigti diskusijas dėl savo pozicijos per pirmąjį svarstymą 2025 m. birželio 6 d. patvirtintu politiniu susitarimu. 2025 m. spalio 9 d. Tarybos tekstas buvo perduotas Parlamentui. Po neformalių trišalių dialogų ir atsižvelgdamas į tai, kad dviejų institucijų pozicijos tebėra labai skirtingos, 2026 m. sausio 21 d. Parlamentas

[8]Likus ne mažiau kaip dviem savaitėms iki skrydžio. Šis terminas gali būti sutrumpintas, jei nukreipiama kitu maršrutu.
[9]Pagal Europos Sąjungos Teisingumo Teismo praktiką tai gali būti tik *force majeure* aplinkybės.
[10]ESTT keleivius, kurių skrydžiai atidėti daugiau kaip trims valandoms, prilygino keleiviams, kurių skrydžiai atšaukti. Reglamente (EB) Nr. 261/2004 galimybė atgauti sumokėtą sumą numatyta tik tuo atveju, kai išvykimas atidedamas ilgiau negu penkioms valandoms.

užbaigė antrąjį svarstymą. 2026 m. kovo 24 d. Taryba atmetė Parlamento pakeitimus. Šiuo metu vyksta derybos pagal taikinimo procedūrą.

B. Vežimas geležinkeliais: 2021 m. reglamentas dėl geležinkelių keleivių teisių ir pareigų (Reglamentas (ES) 2021/782).

Iš esmės ES geležinkelių keleivių teisės taikomos visoms keleivių vežimo geležinkeliais paslaugoms visose ES valstybėse narėse. Vis dėlto, valstybės narės gali netaikyti šių teisių tam tikrų rūšių paslaugoms pagal Reglamentą (ES) 2021/782. Šios išimtys gali būti taikomos miesto, priemiestiniams, regioniniams ar tolimojo susisiekimo vietiniams traukiniams ir traukiniams, kurie naudojami tik istoriniais ar turizmo tikslais. ES šalys taip pat gali taikyti išimtį tarptautiniams traukiniams, vykstantiems iš jų teritorijos į ES nepriklausančias šalis, jei didžioji kelionės dalis vyksta už ES ribų ir yra bent vienas suplanuotas sustojimas ES nepriklausančioje šalyje. Tačiau ES šalys negali taikyti išimties tarpvalstybinėms tarptautinėms kelionėms geležinkeliais tarp ES šalių.

Perkant bilietą geležinkelio įmonė arba bilietų pardavėjas turi pateikti aiškią informaciją apie:

— kelionės sąlygas ir visas jungtis jūsų kelionės metu;

— tvarkaraščius, bilietų kainas ir specialius pasiūlymus;

— sutrikimus ar vėlavimus (planuojamus ir tikruoju laiku);

— prieigą riboto judumo keleiviams ir jiems skirtą įrangą traukinyje;

— traukinyje teikiamas paslaugas, pvz., belaidį vietinį tinklą, tualetus ir dviračių erdves;

— pamestą bagažą ir skundų nagrinėjimo procedūras;

— keleivių teises, įskaitant tai, ką daryti, jei traukinys atšaukiamas arba vėluoja.

Kelionės metu operatorius turi nuolat informuoti keleivius apie traukinyje teikiamas paslaugas, kitą stotį, vėlavimus ir saugos informaciją. Jei traukinys vėluoja arba atšaukiamas, keleiviai turėtų gauti tikralaikius atnaujinimus ir aiškias gaires dėl savo teisių ir turimų galimybių.

Šį reglamentą Parlamentas patvirtino per antrąjį svarstymą 2021 m. balandžio mėn. 2024 m. Komisija priėmė įgyvendinimo reglamentą, kuriuo papildomas 2021 m. reglamentas dėl geležinkelių keleivių teisių ir pareigų, kad geležinkelių keleiviams būtų paprasčiau prašyti grąžinti bilieto kainą arba sumokėti kompensaciją, sukuriant standartinę formą, kuri naudojama, kai vėluojama teikti geležinkelių paslaugas arba jos atšaukiamos (Komisijos įgyvendinimo reglamentas (ES) 2024/949).

C. Vežimas laivais jūrų arba vidaus vandenų keliais: 2010 m. reglamentas dėl jūrų ir vidaus vandenų keliais vykstančių keleivių teisių (Reglamentas (ES) Nr. 1177/2010).

Keleiviai, kurie ilgesnius negu 500 m atstumus jūra ar vidaus vandenų keliais keliauja laivais (varikliniais laivais, skirtais vežti daugiau kaip dvylika keleivių ir tris įgulos narius), teisėmis gali pasinaudoti tik tuo atveju, jei jie vyksta: iš ES esančio uosto arba ii) į ES esantį uostą, jeigu paslaugą teikia ES įsisteigęs vežėjas. Kad galėtų naudotis šiomis teisėmis, kruizinių laivų keleiviai turi vykti iš ES uosto; jiems netaikomos tam tikros nuostatos dėl išvykimo atidėjimo.

Jei skrydis atšaukiamas arba atidedamas daugiau negu 90 minučių, keleiviams turėtų būti:

— suteikiama informacija apie vėlavimą arba atšaukimą ne vėliau kaip per 30 minučių nuo tvarkaraštyje numatyto išvykimo laiko;

— suteikiama galimybė rinktis: i) kuo greičiau vykti kitu maršrutu arba tęsti kelionę arba ii) per septynias dienas atgauti sumokėtą sumą (ir prireikus pasiūlyti nemokamai grįžti į pradinę išvykimo vietą);

— suteikiama pagalba (išskyrus atvejus, kai keleiviui prieš perkant bilietą buvo pranešta apie vėlavimą), įskaitant prireikus maitinimą ir, jei būtina, apgyvendinimą orlaivyje arba sausumoje, (apgyvendinimas sausumoje ribojamas iki trijų naktų, mokant 80 EUR už naktį; nakvynė nesuteikiama, jeigu išvykimas atšaukiamas arba atidedamas dėl meteorologinių sąlygų).

Atvejai, kai gerokai vėluojama atvykti

Keleivio prašymu per vieną mėnesį išmokama kompensacija, išskyrus atvejus, kai keleiviui apie vėlavimą buvo pranešta prieš perkant bilietą arba kai vėluojama dėl meteorologinių sąlygų ar *force majeure*. Kompensacijos išmokėjimo tvarka:

Kompensacija	25 proc. sumokėtos bilieto kainos	50 proc. sumokėtos bilieto kainos
Ne ilgesnė kaip 4 val. kelionė	Vėluojama ne mažiau kaip 1 val.	Vėluojama ne mažiau kaip 2 val.
4–8 val. kelionė	Vėluojama ne mažiau kaip 2 val.	Vėluojama ne mažiau kaip 4 val.
8–24 val. kelionė	Vėluojama ne mažiau kaip 3 val.	Vėluojama ne mažiau kaip 6 val.
Ne trumpesnė kaip 24 val. kelionė	Vėluojama ne mažiau kaip 6 val.	Vėluojama ne mažiau kaip 12 val.

Be Reglamento (ES) Nr. 1177/2010, kuriuo nustatomos jūrų ir vidaus vandenų keliais vykstančių keleivių teisės, taikomos ir kitos teisinės nuostatos. Visų pirma Reglamente (EB) Nr. 392/2009 nustatyta vežėjų atsakomybė nelaimingų atsitikimų atveju.

D. Vežimas miesto ir tolimojo susisiekimo autobusais: 2010 m. reglamentas dėl miesto ir tolimojo susisiekimo autobusų transporto keleivių teisių (Reglamentas (ES) Nr. 181/2011).

Visomis teisėmis, susijusiomis su miesto ir tolimojo susisiekimo autobusais, keleiviai gali pasinaudoti tik reguliariųjų paslaugų, teikiamų ilgesniu kaip 250 km atstumu, atveju, jeigu keleiviai įlaipinami arba išlaipinami valstybės narės teritorijoje[11].

Jei išvykimas atšaukiamas arba atidedamas daugiau negu 120 minučių, keleiviams turėtų būti:

[11]Tam tikros teisės taip pat taikomos reguliariosioms paslaugoms, teikiamoms trumpu atstumu (informavimas, nediskriminavimas, prieigos suteikimas riboto judumo asmenims), arba vienkartinėms paslaugoms (nediskriminavimas ir kompensavimas nelaimingų atsitikimų arba riboto judumo keleivių specialių įrenginių sugadinimo atveju).

— suteikiama informacija apie vėlavimą arba atšaukimą ne vėliau kaip per 30 minučių nuo tvarkaraštyje numatyto išvykimo laiko;

— suteikiama galimybė rinktis: i) kuo greičiau vykti kitu maršrutu arba tęsti kelionę arba ii) per 14 dienų atgauti sumokėtą sumą (ir prireikus nemokamai grįžti į pradinę išvykimo vietą); jeigu vežėjas nesuteikia galimybės pasirinkti, keleiviui per vieną mėnesį jis turi grąžinti sumokėtą sumą ir kartu sumokėti 50 proc. bilieto kainos kompensaciją;

— kai kelionės trunka ilgiau negu tris valandas, nuo 90-os vėlavimo minutės turi būti teikiama pagalba (maistas ir prireikus nakvynė ne daugiau kaip dviem naktims, mokant 80 EUR už naktį; nakvynė nesuteikiama, jeigu išvykti vėluojama arba kelionė atšaukiama dėl meteorologinių sąlygų arba gaivalinės nelaimės).

E. Kelionės daugiarūšiu transportu: 2023 m. Komisijos pasiūlymas dėl daugiarūšiu transportu keliaujančių keleivių teisių.

2023 m. lapkričio 29 d. paskelbtu Komisijos pasiūlymu dėl reglamento siekiama papildyti esamus keleivių, kurie naudojasi oro, geležinkelių, jūrų ir vidaus vandenų transporto bei miesto ir tolimojo susisiekimo autobusų paslaugomis apsaugos standartus, užtikrinant, kad keleiviams, kurie kelionės metu keičia transporto rūšį ir keliauja turėdami vieną bilietą (pvz., lėktuvo ir autobuso arba traukinio, autobuso ir lėktuvo), būtų suteikta panašaus lygio apsauga.

Siūlomame teisės akte konkrečiai nagrinėjami informacijos teikimo, pagalbos praleisto persėdimo atveju, asmenų su negalia ir riboto judumo asmenų apsaugos taisyklių, paslaugų kokybės ir skundų nagrinėjimo klausimai.

Transporto ir turizmo komiteto 2025 m. ataskaitoje dėl daugiarūšio transporto keleivių teisių pabrėžta, kad jei keleivis iš vieno operatoriaus įsigijo bendrąją daugiarūšio vežimo sutartį, perėjimas nuo vienos transporto rūšies prie kitos neturėtų reikšti, kad prarandama apsauga nuo praleisto persėdimo ir pagalba. Jei dėl praleisto persėdimo kelionė atidedama 60 minučių ar daugiau, keleiviui prireikus turėtų būti suteiktas maistas, gaivieji gėrimai ir galimybė nemokamai apsistoti viešbutyje.

Kadangi visapusiška apsauga užtikrinama tik pagal bendrąją daugiarūšio vežimo sutartį, Transporto ir turizmo komitetas įtraukė prievolę vežėjams ir tarpininkams prieš sudarant sutartį informuoti keliautojus apie tai, kokios rūšies bilietą jie perka (vienarūšio, mišriojo ar atskirus daugiarūšio vežimo). Priešingu atveju, keleiviui praleidus persėdimą, pardavėjas privalo grąžinti už bilietą sumokėtus pinigus ir sumokėti 75 proc. dydžio kompensaciją.

2025 m. liepos 9 d. Parlamentas nusprendė pradėti tarpinstitucines derybas dėl pasiūlymo. Derybos tebevyksta.

F. Keleivių teisių užtikrinimo ES reguliavimo sistemos peržiūra

2023 m. lapkričio 29 d. Komisija pateikė pasiūlymą peržiūrėti oro, geležinkelių, jūrų ir vidaus vandenų transportu bei miesto ir tolimojo susisiekimo autobusais keliaujančių keleivių teisių užtikrinimo ES reglamentavimo sistemą.

2025 m. liepos 4 d. komiteto pranešimas buvo pateiktas plenariniam posėdžiui, o 2025 m. liepos 9 d. plenariniame posėdyje buvo patvirtintas komiteto sprendimas pradėti tarpinstitucines derybas. Šalinant vykdymo užtikrinimo spragas, tobulinant

skundų nagrinėjimo mechanizmus, pagal kuriuos naudojama bendrą europinę formą, ir užtikrinant aiškią visų suinteresuotųjų subjektų, įskaitant tarpininkus, atsakomybę, Parlamento siūlomomis priemonėmis bus padidintas skaidrumas, prieinamumas ir sąžiningumas keleivių labui. Šiuo metu paraleliai vyksta derybos ir Oro transporto keleivių teisių reglamento (Reglamentas (EB) Nr. 261/2004 ir Reglamentas (EB) Nr. 1107/2006) peržiūra.

ATSAKAS Į COVID-19 KRIZĘ

COVID-19 plitimas paskatino Komisiją 2020 m. kovo 18 d. priimti ES keleivių teisių reglamentų aiškinamąsias gaires dėl kintančios epideminės COVID-19 situacijos, kuriose primenama, kad keleiviai turi teisę pasirinkti, ar atgauti sumokėtą sumą, ar vykti kitu maršrutu. 2020 m. gegužės 13 d. Komisija priėmė kitą rekomendaciją dėl kuponų, kurie keleiviams ir keliautojams siūlomi kaip alternatyvi kompensacija už kelionių paslaugų paketus ir transporto paslaugas, atšauktus dėl COVID-19 pandemijos.

2022 m. gegužės 23 d. priimtu Komisijos 2022 m. „Transporto sektoriui skirtu nenumatytų atvejų planu“ siekiama pasinaudoti COVID-19 pandemijos metu įgyta patirtimi ir atsižvelgti į iššūkius, su kuriais susiduria transporto sektorius dėl Rusijos karo prieš Ukrainą. Abi šios krizės padarė didelį poveikį prekių ir žmonių vežimui.

EUROPOS PARLAMENTO VAIDMUO

Parlamentas visuomet tvirtai rėmė visų rūšių transporto keleivių teises. Šiuo metu jo pagrindinis tikslas – užtikrinti, kad pastaraisiais metais priimti teisės aktai būtų tinkamai įgyvendinami. Taigi, Parlamentas paragino sukurti lengviau suprantamas taisykles, kad prieš kelionę ir kelionės metu keleiviams būtų suteikiama aiški ir tiksli informacija, kad būtų taikomos paprastos ir greitos apskundimo priemonės ir būtų geriau užtikrinamas galiojančių teisės aktų vykdymas.

Parlamentas taip pat pritarė tam, kad turėtų būti tobulinamos dabartinės teisės (ypač kiek tai susiję su nesąžiningomis ar neteisingomis transporto sutarčių sąlygomis), geriau užtikrinamos galimybės riboto judumo keleiviams naudotis transporto infrastruktūra ir būtų nustatytos naujos teisės, pavyzdžiui, būtiniausi kokybės standartai ar taisyklės, kuriais veiksmingai saugomi keleiviai, besinaudojantys daugiarūšio vežimo paslaugomis. Pastarojo pasiūlymo įgyvendinimas reikštų, kad valstybės narės, įgyvendindamos vežimo geležinkeliais arba keliais reglamentus, neturėtų taikyti nukrypti leidžiančių nuostatų.

Pagrindiniai šios srities Europos Parlamento sprendimai yra šie:

— 2009 m. lapkričio 25 d. rezoliucija dėl žalos atlyginimo keleiviams oro linijų bendrovės bankroto atveju;

— 2011 m. spalio 25 d. rezoliucija dėl žmonių su negalia judumo ir įtraukties ir 2010–2020 m. Europos strategijos dėl negalios;

— 2012 m. kovo 29 d. rezoliucija dėl nustatytų oro transportu keliaujančių asmenų teisių veikimo ir taikymo;

— 2012 m. spalio 23 d. rezoliucija dėl visų rūšių transporto keleivių teisių;

- 2014 m. vasario 5 d. pozicija dėl pasiūlymo dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento, kuriuo iš dalies pakeičiami Reglamentas (EB) Nr. 261/2004, nustatančio bendras kompensavimo ir pagalbos keleiviams taisykles atsisakymo vežti ir skrydžių atšaukimo arba atidėjimo ilgam laikui atveju, ir Reglamento (EB) Nr. 2027/97 dėl oro vežėjo atsakomybės už keleivių ir jų bagažo vežimą oru;
- 2015 m. liepos 7 d. rezoliucija dėl integruotos daugiarūšio transporto bilietų sistemos Europoje kūrimo;
- 2020 m. balandžio 17 d. rezoliucija dėl suderintų ES veiksmų kovojant su COVID-19 pandemija ir jos padariniais, kurioje Parlamentas paragino Komisiją užtikrinti, kad būtų tinkamai įgyvendintos 2020 m. kovo 18 d. paskelbtos ES keleivių teisių reglamentų aiškinamosios gairės dėl kintančios epideminės COVID-19 situacijos;
- 2022 m. gruodžio 13 d. rezoliucija dėl veiksmų plano, skirto tolimojo susisiekimo ir tarpvalstybinėms keleivių vežimo geležinkeliais paslaugoms skatinti, kuria siekiama užtikrinti vienodą visų skirtingų rūšių transporto keleivių teisių apsaugą.

Šią faktų suvestinę parengė Europos Parlamento Transporto, užimtumo ir socialinių reikalų teminis skyrius. Daugiau informacijos rasite Transporto ir turizmo komiteto interneto svetainėje.

Maja STRNAD MESKO
03/2026